

Els botiguers i el bruixot

Joan Guerola

Això era una ciutat petita i encantadora i els pobles que envoltant-la feien la seva comarca. No només a les cantonades sinó que quasi tots els baixos dels edificis dels carrers i places o bé ja eren botigues o bé estaven destinats a enllestir petites botigues. Hi havia, amb el pas del temps, botigues dedicades a la venda d'aliments: drogueries, carnisseries, verduleries, peixateries... n'hi havia destinades a la venda de tota mena de roba: de nen, senyora o cavaller; roba interior, pelleteria... Hi havia també ferreteries, llibreries, cases de discos... El tracte entre venedor i consumidor era afectuós i directe, quasi familiar.

Cada any els arbres florien i arribava una moda, els arbres perdien les fulles i n'arribava una altra. Els dies marxaven fugaços i els pacífics ciutadans, contents amb el seu tragar diari, compraven en les botigues, i els botiguers, encara més contents, anaven enriquint-se. Nous signes, però, anunciaven un conflicte les dimensions del qual no podien ser mai imaginades. Ja fa uns quants anys va haver de lluitar contra una plaga de supermercats els quals van aconseguir, finalment, fer-se un forat en el món comercial. Els botiguers es van resignar a haver de conviure amb ells durant aquests darrers anys. Però ara els botiguers intuïen que les coses no

anirien molt bé. Tremolaven. No podien dormir tranquils per les nits. La immediata aparició d'un horrible bruixot anomenat hipermercat els feia cavillar. Espantats, els botiguers semblaven Quixots que amb les seves llargues llances volguessin atacar un molí de vent que no era més que aquest temible bruixot.

Els botiguers entenien que aquest bruixot espantaria la seva clientela i se l'enduria. «Tant de bo la nostra por fos pura imaginació», deien ells. Tanmateix, com que la comarca era rica, hi sovintejaven les visites dels emissaris del bruixot per tal que aquest pogués instal·lar-s'hi. La presència d'aquests emissaris pertorbava les ganes de treballar i l'entusiasme dels petits botiguers.

Plet contra el bruixot

Així estant les coses, el president dels botiguers, Lluís Romaguera, va convocar una reunió de tots els botiguers al Teatre Imperial de la ciutat. El president exposà el perill que s'hi acostava, el qual a curt termini acabaria destruint els negocis de tothom. Després de discutir, d'escollir les diferents opinions, es va acordar anar a un advocat per ficar un plet contra el bruixot i els seus emis-

saris. Les deliberacions de l'advocat amb els seus oponents foren llargues i dures; els dies passaven amb la constant preocupació i angouxa dels botiguers, fins que van saber que l'advocat havia aconseguit arribar a un principi d'acord.

Els botiguers foren convocats de bell nou i el president, després de pronunciar unes paraules per infondre ànim als seus companys, va cedir la paraula a l'advocat per tal que expliqués la proposició que li havien fet. «El bruixot no vindrà ara, però vindrà dins d'un grapat d'anys», va dir l'advocat. Va continuar explicant que era el màxim que el bruixot podia esperar; que si no acceptaven la seva proposta imposaria la força del seu poder i s'establiria de seguida. Tothom es va quedar content perquè momentàniament l'havien detingut alhora que estaven decandits perquè en un futur tornaria. Es feren les votacions per saber si aprovaven aquesta proposició, que fou acceptada com a mal menor. El president li va encomanar a l'advocat que tramités la conformitat dels botiguers a la proposta que el bruixot els havia fet. Entre unes històries i altres d'aquests fets ja han passat un bon grapat d'anys i el bruixot ara ha tornat a enviar els seus emissaris per què li preparin el lloc on instal·larà el seu local.

Xerraires

—Joan Guerola—

A la Catalunya Nord la vinya va traçant els seus encara petits serments atapeïts de pàmpols i raïms, talment candidats a presidents de govern amb les bosses plenes de promeses, mentre la ginesta llueix el seu olorós groc amb tota extensió i bellesa. Per suposat que serà molt millor que tota l'abassegadora propaganda electoral que ens espera.

Per les nostres comarques, els camps de cereals, que han pintat una primavera d'un totalitari verd tan tendre i agressiu alhora, comencen a daurar les seves cabelleres mentre possiblement ja hi ha alguna serp ajaguda entre els canyissos, dormint contenta i feliç al sol. Però tant els cereals com la serp o les canyes es mantenen imparcials i totalment al marge de les inquietuds humanes per l'ànima de poder, de les intrigues i maquinacions per aconseguir-lo.

Tant als cereals com a la serp o a les canyes, no els cal fer-se un «new look» o tenir cura de la seva imatge per optar al poder. Ben mirat, tampoc no han de suportar haver de fer una rialla quan no els ve de gust, no són cíncics ni hipòcrites, ni tampoc han d'amoïnar-se per la seva salut mentre estan fent la campanya electoral. No els cal ni un metge ni capficar-se per prendre una tassetta de camamilla o de til·la per poder estar tranquils a l'hora del «meeting», o amb la corresponent reunió amb la premsa per tal d'ésser un bon xerraire que parli amb mesura i no dir més ni menys paraules de les que calen.

La seva única imatge és la que el sol, la pluja i el vent els dona juntament amb la nostra complacència.

Qui guanyarà les properes eleccions? Vaig preguntar escèptic. La serp, les canyes i els cereals van reflexionar una mica i tot seguit em van dir: mira, aquell que tingui més facilitat de paraula serà el guanyador. El ciutadà, l'home de carrer, es fixa més en la xerrameca i en la verbositat que en el contingut polític. El ciutadà és poc lluitador, dona opinions, teoritza cada cop més sobre diferents temes, però cada vegada és menys actiu. Ell discuteix, dona els seus punts de vista, pensa en veu alta, però l'esperit crític pràcticament ha desaparegut. No es pressiona el partit, tothom o gairebé tothom segueix la línia marcada pel partit (pensem que en el cas de l'OTAN, en el qual gairebé tot el PSOE estava d'acord, o, si més no, s'obligava els membres a estar-hi d'acord, a votar sí). A hores d'ara els partits estan anihilant l'ésser humà com a individualitat.

Avui tothom opina, descriu i xerra sobre tot tipus de coses. Des de l'esport (futbol, tennis, bàsquet...) fins a la política, tothom xerra imitant els especialistes de torn que ens agraden en l'esport o en la política. Aquesta llibertat que ara tenim és per a molts ciutadans la possibilitat de poder xerrar sense fronteres. Però en unes eleccions que es faran durant el mundial de futbol (detall de regust franquista) la gent farà allò que diran els xerraires del seu partit.

Tanmateix, em pregunto qui votarà pensant en els Països Catalans, en la llengua catalana, en el perill de les nuclears i les bases americanes, en l'atur cada cop més elevat i en la fam que pateixen moltes persones d'arreu del món.

La cultura popular: Al Tall

Joan Guerola

Durant l'anterior règim polític s'ha deixat anar en orri la cultura popular, que hi ha restat quasi escarransida a poques manifestacions. Al País Valencià, durant els darrers anys, no s'ha tingut corrent en cultivar tot un ventall de costums, valls, cançons, jocs, etc. En aquest aspecte Catalunya és digna de ser afalagada. La cultura popular, malauradament, ha anat a rosegons de la mecanització de la nostra societat.

El camperol o pagès veu tot corprès i amb els ulls esbarrellats com a hores d'ara la gent torna a cantar i ballar allò que ell cantava i ballava abans, no fa gaire temps. El panorama polític s'ha escampat una mica, però la societat pateix els mals que porta la moderna civilització. Molta gent, àdhuc la pròpia gent del camp, jutja que sols té valor allò que surt a la ràdio o televisió. "Ara les cançons i les músiques són com els detergents o els flams: ens els fan empassar". Tanmateix hi ha persones que creuen que allò que ve del camp (cançó, música, rondalles, costums, jocs, etc.) és el més pur i més bonic. Gràcies en aquest esforç, no s'ha acabat de perdre-hi un tresor cultural que estava bategant en el silenci. Copiant a altres persones en aquesta tasca, uns amics i jo, una tarda de diumenge que estavem una mica avorrits, ens vam dedicar a parlar amb les àvies d'un poble. I fou un autèntic plaer!. Vam sentir "contar coses": romanços, anècdotes, endevinalles, etc... N'hi havien de diferent caire. Heus-ne aquí una: "Un llençol molt ben brodat, on la punta de l'agulla no hi ha entrat", la solució és el "cel". Algunes d'elles tenien, fins i tot, caire eròtic jugant amb les paraules: "Entra tes i botejant, i surt pansit i gotejant", la solució és el "pebrot". En algunes cançons, també de cert caire eròtic, s'hi deixava de cantar una part perquè es sobreentenia:

La monja caputxina
caigué escales avall
i el frare l'empomava
amb la punta del ...

Partirem una magrana
en quatre gallons
i tots els que la menjaren
ens tocarem els...

"... L'art de "contar coses", ha acompanyat el desenvolupament de l'activitat i el treball de l'home. En tot temps i lloc, els contes i les anècdotes, reals o imaginaris, han estat escoltats i transmesos per via oral de forma exclusiva en un principi, per mitjà de l'escriptura després".

A nivell literari, dintre d'aquest camp d'arreglar coses del poble, hi cal destacar el treball de l'Enric Valor (1). Els seus dos llibres de rondalles són una autèntica joia de la literatura popular, amb un llenguatge del més pur. "El terme rondalla serveix per designar totes les formes de narració en prosa, oral o escrita que, tradicionalment, ha anat transmetent-se d'una generació a l'altra".

A nivell musical el grup AL TALL ha estat el grup capdavanter del País Valencià. Al Tall diu que "no volen ser un "grupo folklorico". Volen simplement tornar a cantar, dir el que passa per ací o per allà, riure o dedicar-li una cobleta a aquell que se la guanya".

El grup Al Tall ha quallat en la gent pel que diuen les seues lletres i per la música que fan. Una gran majoria de les seues cançons tenen música popular arreglada pels pobles. Per portar a cap aquesta música es fan servir de guitarres, bandúrries, clarinet, llaüt, mandolina, flauta, dolçaina, etc., tots aquests instruments són ma-

nejats amb autèntica mestria. Les cançons ens parlen de temes variats. L'opressió de la llengua castellana en la cançó de "Tio Canya".

Tres voltes només va anar
el tio canya a València

Set vegades va fer cua
en presentar uns papers
per no saber expressar-se
en llengua dels forasters

Cròniques del carrer diuen
d'uns nêts que són metges a València

i el pobre vell se'ls escolta
parlant llengua castellana

Hi ha cançons que parlen de temes populars, d'altres sobre la Diada del País Valencià. També n'hi ha que parlen de com l'especulació en la construcció hi ha destrossades platges com la del Saler.

Platja de pinada, et volen furtar,
t'ofeguen amb finques i pisos de luxe
i grans restaurants...
Trau més argelagues i tots anirem
a ventar les plagues
que porta el mal vent.

Fins ara tenen quatre L.P. a la venda, i ara ens brinden l'avinentesa d'escoltar l'art d'aquest grup aquí a Girona.

(1) Obra literària completa. Enric Valor. 2 volums. Editorial Gorg, València.

Als cementiris: ramells de crisantems

Joan Guerola

Les primeres pluges han fet créixer sobre la pell dels camins les primerenques basses de tardor on s'emmiralla la mort quan surt a passejar. És tan imprevista i impulsiva que igual t'està esperant al revolt de la carretera que mentre estàs cercant bolets per les pinedes, gaudint de la pau i la companyia de pins, animalets, argelagues i cireres de bosc, algunes ja per terra. En el seu sarró s'enduu els nostres sentits, voluptuositats, violències, desitjos i protagonismes, i els vessa al clot de l'oblit. Diuen que els homes manem abans de saber parlar. Però amb la mort, el dret, facultat i el plaer de manar també s'esvaeixen. Per això entorn de la mort hi ha tants rituals que, a més a més, són els més transcendents en qualsevol poble, civilització o tribu. La nostra cultura, amb el seu gran avenç, es rebaixa molt poc davant la mort: no la provoquem massa sovint i de massa maneres? Sigui com sigui, la mort ens porta als cementiris, que són els llocs on aconseguim ficar-nos d'acord amb nosaltres mateixos tenint el silenci d'espectador. També el cementiri reflecteix la societat d'una època i la seva vida social i política: els rics i poderosos d'avui tenen grans panteons, de la mateixa manera que en les antigues grans civilitzacions, com podria ésser Egipte, els faraons tenien els seus grans mausoleus.

En els nostres dies hi ha parts al món, com el centre d'Amèrica, que porten la mort sobre les espatlles quasi cada dia. La desemparrada societat de Nicaragua, com una polsosa fullaraca abandonada, té una vida d'un cementiri de vius que cohabituen amb un cementiri de morts, sempre sota l'amarg somriure dels insensibles voltors nord-americans. Els vius no tenen temps de posar ramells de crisantems als seus morts: és una espera, com si els homes fossin les fulles febles i pansides d'un arbre que ha nascut sobre una riba i que el poder d'una cruelment constant tardor, amb les seves boires, humitat, pluja i vent, va fent caure de mica en mica.

Interiorisme

Aquí, entre nosaltres, des de l'altra part de la riera, les files de pollancre interioritzen amb els cementiris, els quals acostumen a estar a despoblats, allunyats del soroll ciutadà i de qualsevol mena de competitivitat humana. Allà, ara, reposen veus que, al seu temps, s'atrevien a dir coses

que llavors eren agres veritats, i potser per dir-les van caure morts. Alguns diuen que això ja ha passat i més val no parlar-ne, però qui sap si caldrà tornar-les a dir. Cada any, a primers de novembre, durant una estona, per un dia o uns dies, la nostra memòria aviva els records i la nostra ment fa que aquells éssers estimats tornen a respirar el mateix aire que nosaltres ho fem, que facin servir les seves facultats i òrgans talment com els feien servir quan vivien al nostre costat. Els cementiris es vesteixen de la calma que donen les flors, la flaire i els colors de les quals embolcalla en un estat al qual no estem acostumats. En entrar-hi, en un cementiri d'aquí, una sensació de respecte i de por et fascina, alhora que et queda indecís i trist en veure els nínxols de les parets com si fossin una continuació dels pisos. Recordo que en un viatge per la Gran Bretanya vaig poder entrar en un cementiri obert al poble i al mar, i em va generar una sensació de respecte barrejada amb una plàcida aroma d'oratge de tardor. A més a més, com que la gent estava enterrada a terra, em va fer pensar que els morts podien ésser l'aliment d'algun roser plantat sobre la seva tomba, el roser arribarà a ésser pol·len, i que les abelles el portarien al voltant i així es perpetuaria en altres éssers.

Avaluar l'any 87

Joan Guerola

Un solemne i persistent anticicló dominava els darrers dies de l'any 1987. En un gest massa agosarat algunes sargantanes, encara un xic encongides, començaven a banyar-se en la tèbia i dolça calor solar. Imitant els vells, el meu amic en Pere acostumava, durant aquells dies, a marxar cap a les cantonades del poble a prendre el sol. Es concentrava reflexionant i rumiant sense parar sobre si l'any havia estat positiu, sobre si moltes coses s'havien quedat per fer a causa de la mandra o altres circumstàncies imprevistes... Condormit en el bressol del migdia anava enfortint el seu caràcter intentant no ignorar mai les errades que de vegades el portaven a embolics inesperats. Mentre s'autoavaluava sentia de fons les conversacions dels vells, algunes banals i altres més serioses, quan un d'ells, que parlava malament perquè no tenia dents, deia: «Ara hom diu que en les guerres fan servir armes químiques que produiran vòmits, malestar als genitals i molt de mal de cap», i un altre ho simplificava, davant les mirades incertes i deprimides dels altres vells, dient: «Nosaltres no hem de fer-ne res».

En Pere recordava que fa dos anys havia estat acusat pels seus amics en Narcís Vilaró i l'Enric Masferrer de tenir complex d'inferioritat, de manca d'iniciativa i de por de fracassar. Malauradament, com que en Pere no aconseguia ser imparcial respecte a si mateix —cosa difícil—, aquestes recusa-

cions li van ocasionar molts de problemes. Problemes alhora necessaris per poder superar-se. A poc a poc en Pere va tenir una lúcida reacció i fent cas als amics es va sobreposar, va agafar consciència de la situació i va començar a deixar de lamentar-se. Quan una cosa no li semblava bé, exposava el seu parer. Es mostrava segur i quan ell parlava era escoltat perquè els seus pensaments eren assenyats. La seva dura disciplina l'havia portat a aquesta posició tan ferma. La barrera entre en Pere i en Vilaró i Masferrer s'havia desfet. Aquests dos veien que no podien fer les coses com abans. Llavors l'acusaven i alhora volien que en Pere fos com era perquè així feien les coses al seu gust. Ara que en Pere ha canviat, la convivència entre ells és una lluita continuada perquè tenen diferents idees i formes de fer les coses i no s'avenen. El mes de novembre passat van acabar barallant-se. Es va trencar aquella cadena invisible. El seu ànim va cruir de dolor de perdre uns amics. Ell veia clara la mediocritat de les seves relacions d'amistat. Era difícil tenir unes sanes relacions, sense cap mena d'engany o dissimulades sota el carisma de la hipocresia. Malgrat tenir pocs amics sabia que podia confiar en ells i a qualsevol hora. I en la confusió de tants pensaments el sol ja començava a marcir-se i perdre força mentre la humitat anava fent-se més intensa. Ell va tornar cap a casa amb la satisfacció que li havia estat útil

el repàs i les crítiques que s'havia anat fent a si mateix.

Igual que en Pere, són molts els periodistes de política, economia, cultura, esports...els que, al final de l'any passat, van fer un balanç públic sobre com havia estat l'any: hi va haver sorpresa per la situació econòmica, preocupació pel lent avanç en la normalització de la llengua catalana, complaença pels avanços en favor de la pau al món; es va recordar els alpinistes morts al Lhotse Shar, es va reviure els concerts de U2, The Pretenders...i es va reviure el segrest de la nena Melodie i la seva alliberació feliç. En canvi molts continuen preguntant-se: i les violacions i assassinats de Blanes, Corçà, etc. que ara romanen com oblidats i sense estar solucionats encara? És que només té dret a tenir molts policies la Melodie perquè els pares són rics, i les altres dissortades noies, què?. També els Reis Mags, poderosos anònims, van fer una avaluació de la conducta de milers i milers d'infants durant tot l'any. Els ordinadors màgics dels Reis van donar el seu veredictes després d'haver sospesat el comportament de cadascun. Tanmateix siguin bones o dolentes les conductes, sempre reben els regals els mateixos nens benestants i sempre els més deseparats són els que es queden sense res. Ho tindran present, això, per l'any que ve els reis que són tan mags?.

Els aiguats al País Valencià

Joan Guerola

Sembla que la gota freda i les inundacions que va desencadenar ara fa cinc anys no van escarmentar prou les autoritats centrals i autonòmiques, les quals, en el decurs d'aquests cinc anys, han arreglat molt poques coses, i vet aquí que les riuades s'han tornat a repetir igual com es van produir llavors. La desesperació, la irritació i la ràbia populars de fa cinc anys han tornat a rebrollar de la mateixa manera: ara, encara amb més raó.

Avui dia hi ha més polítics que mai. Malgrat haver-ne tants, jo dubto de la seva eficàcia. Em pregunto com és que passen encara fets com els d'aquesta setmana passada al País Valencià. Els polítics d'ara perden molt de temps en reunions i més reunions sobre traspessos de competències, sobre regulacions, harmonitzacions i mil rotllos més, tot menys dedicar-se a arreglar allò que cal arreglar perquè no es tornin a donar desgràcies com ara les inundacions. A hores d'ara hi ha una llarga cadena d'acusacions per part dels afectats contra les autoritats, les quals sempre acostumen a

intentar esquivar el problema principal, a sortir amb evasives dient que és que ha plogut moltíssim. El fet és que ningú no vol carregar les responsabilitats sobre les inundacions. Es pot dir que els polítics valencians d'ara no passaran a la història pel seu poder de reacció sinó més aviat per la seva passivitat, estranya indiferència i deixadesa. Només saben argumentar que amb uns aiguats tan forts no es poden evitar les inundacions. Considero que, a una inundació cada dos o tres anys, és hora que comencin a pensar i a decidir fer alguna cosa de profit. Les riuades han revelat un senyal més de la ineptitud dels governants de la Generalitat Valenciana, i també han divulgat la falta d'interès del Govern Central envers els Països Catalans, així com els pocs diners que dona el Govern Central al País Valencià, en aquest cas. La Generalitat Valenciana s'ha preocupat de fer coses que es veuen (jardins del Túria...), però ha deixat per fer allò que no es veu: la infraestructura més bàsica. Els polítics es limiten a declarar a la premsa que les comarques afectades seran declarades zones catastròfiques.

Tinc la intuïció —encara que no n'estic segur— que de les inundacions de fa cinc anys hi ha gent que encara espera que li arribi l'ajut. Mentre un ministre presumeix de la bona situació de l'economia espanyola, hi ha ciutadans que pateixen riuades: ara al País Valencià, el mes passat a Catalunya. Un altre ministre també presumeix que Espanya té un exèrcit molt modern: avions, vaixells... i jo em faig una ingènua pregunta: de qui s'han de defensar? En canvi, si que és una realitat que cal fer tot allò que sigui necessari per prevenir més riuades. Em resulta difícil raonar aquestes contradiccions: que es tingui un gran exèrcit i una sana economia, i que, alhora, s'estiguin patint riuades. Aquestes que ara són notícia, aviat seran oblidades. Només, quan algú vagi a la verduleria a comprar es queixarà que els enciams no valen res i pensaran tot seguit: com han de ser bons, els enciams, si estaven coberts d'aigua i de fang... Als veïns els queda l'amarga feina de netejar cases i carrers del fang i de l'aigua, i d'avaluar les pèrdues.

Un dia d'eleccions

Joan Guerola

Si em toca estar en una taula electoral jo tindrè a les meves mans els carnets d'identitat de persones que aniran votant pacífiques i tolerants una darrera l'altra. Seran cares, les de la fotografia del carnet, que sovint hauré vist pel barri, que les hauré trobat més d'una vegada pel carrer, per les botigues, a la peixateria, a la fleca... que hauran passat pel meu costat i que s'hauran perdut en la més absoluta indiferència, anant cadascú a la seva feina, a les seves coses. Aquell dia també podré saber alguna cosa més d'aquestes persones. Aquest coneixement, tanmateix, serà una comunicació crua i freda: només dades, números, títols. Sí, podré saber quins seran els nivells dels seus estudis, dades de naixement, noms i cognoms, fins i tot l'adreça, i també el número d'ordre en la votació. A més a més de freda, la comunicació serà educada, però sense sensació d'afecte, forçada per les circumstàncies d'estar en una taula electoral. Podré veure que els noms dels carnets d'identitat encara gairebé tots són escrits en castellà malgrat que les llistes d'empadronament tenen molts més noms escrits en català: l'ús de la llengua catalana avança molt lentament. No es pot acceptar aquesta deixadesa que hi ha per la llengua, pensaré. També tindrè l'oportunitat de conèixer els interventors: aquests militants de base sempre fidels al partit que passen el seu temps defensant el que creuen.

Aquests militants de base, a diferència de les figures, són persones de les quals mai no se'n sap res. Amb la seva presència donaran testimoni del seu persistent interès perquè la votació sigui correcta i justa.

Probablement n'hi haurà algú que, irònic, dirà: «Guaita'l, ja t'han enganxat» en veure'm a la taula. Un altre home gran sentenciarà: «Deure complert» després d'haver votat, alhora que deixarà anar un somriure i, despistat, se n'anirà deixant-se oblidada la «Targeta de Censat». Potser alguna senyora em dirà: «Vegi si jo sóc aquí, si us plau», i li contestaré: «Ho sento, no hi és pas aquí al llistat; vagi a una altra taula»; ella, una mica empipada, dirà: «D'allà m'han enviat aquí, i ara vostès m'envien a una altra taula. Si no sóc a la pròxima me'n vaig a casa». De tant en tant, un elector no podrà votar perquè el seu nom no serà a la llista electoral; després hi haurà qui reaccionarà de manera diferent: mentre un dirà, indiferent: «Me'n vaig a casa» i tot seguit trencarà els sobres, un altre reaccionarà violentament i fotrà crits dient que vol votar i que per collons votarà: «No pot ésser que es recordin de mi només per pagar impostos». La majoria de la gent ja portarà de casa, curiosament preparats, els seus sobres, encara que sempre n'hi haurà algú que, desconcertat, entrarà a la sala i, nerviós i insegur, no sabent qui votar entre tantes paperetes, se'l veurà entrar i sortir

de la cabina electoral moltes vegades. També es veurà algun jove elector que se n'anirà cap a casa decebut, car no podrà votar perquè li mancaran només dos mesos per als 18 anys. A la llista electoral hi haurà cognoms equivocats: farà homes de dones i dones dels homes: en lloc de Francesca sortirà un Francesc que serà en realitat una dona.

Perquè passin moltes d'aquestes coses en un dia d'eleccions abans apareixeran els assessors d'imatge que prepararan els xerraires per animar el combat. L'ambient de complaença que ha portat la primavera aviat quedarà esquinçat i s'omplirà de la passió política pel poder. Unes vegades els xerraires parlaran sincerament dels problemes quotidians, fascinant els seus seguidors; d'altres fingiran una precisa comèdia. Amb la seva ambiciosa verbositat els candidats xerraires intentaran portar-nos a veure la vertadera realitat tal i com ells la veuen.

Si fos cert que algun candidat confesés que ha badat, que ha dubtat massa en el moment de prendre decisions arriscades... Una reflexió pública sobre l'actuació defectuosa seria un pas positiu. Em sembla, però, que cada candidat es presentarà inalterable i íntegre, i cada candidat es considerarà a si mateix l'únic capaç de fer bé les coses.

Les campanes

El rellotge de campanar és el reu del temps i les campanes són els botxins que tallen amb precisió les hores. Les campanes donen vitalitat i força al rutinari muntatge teatral (tragèdia/comèdia) i fan que la realitat ens ompli de monotonia i d'avorriments a unes hores, de son i somni a unes altres, de cansament i de pressions a unes altres i d'alegria, satisfacció i gresca en unes altres: tot està planificat i ben traçat. El nostre cos s'ha acostumat a les hores: a quina cosa no el fan o el faran acostumar en el futur? L'asèptica competència dels rellotges de paret i de polsera (no cal dir ni parlar-ne dels digitals), a més de les grans dimensions de les ciutats, han fet que les campanes hagin estat oblidades i que només aquells ciutadans que viuen prop d'una església o catedral puguin gaudir de la gràcia i de les delícies del seu so que va espaïant-se tendre i suau amb la intenció d'allunyar-se tant com pugui. En les grans ciutats, mai no es pot sentir la cadència que planyen les campanes, les quals tracen esclatxes en l'atmosfera silenciosa i malen-

coniosa dels enterraments, on només se senten els dolguts alès dels assistents acompanyats de la solemne solidaritat del repicament de les campanes. Els ciutadans, més avesats als sons de les alarmes o sirenes de fàbriques o ambulàncies, no saben del rialler toc de campanes, com persones que ballen, que dringuen joiosament, anunciant festes o simplement per dir-nos l'hora. Per unes raons o altres les campanes han perdut molt del seu sobirà poder.

El tren del temps

Elles mai no saben ni fan memòria d'allò últim que han tocat malgrat que «la memòria es nodreix de repeticions», són imparables perquè no volen perdre el tren del temps. Saben que la gent les espera, i no se senten frustrades quan algú se n'oblida. Continuaran marcant el ritme del temps plàcides i sense cap mena d'angoixa. Si quan les campanes toquen es comuniquen amb la gent, també el silenci és una comu-

nicació que indica que properament, des de l'última vegada, les campanes tornaran a tocar. El silenci ve a ser els llavis tancats del temps. No els cal ni policies ni lleis per mantenir-se sanes i independents a diferència de les seves veïnes les reixes i els balconcs. Com si fossin els ulls del campanar, sempre vigilant la seva propietat espiritual, mediten els pecats i incapacitats de l'home i la dona com l'egoisme, l'enveja, la intolerància, la hipocresia, la ignorància, la mesquinesa, la desconfiança, la cobdícia, també els seus ulls tenen el quadre perfecte d'altres problemes que ataquen l'home com la droga, el tabac i l'alcohol.

En els pobles, tanmateix, l'avis de les campanes se sent implacable per tots els indrets i senderes del terme i el seu so es cargola per tots els racons i carrerons del poble veí. Són com un termòmetre que marca la vida del poble i la seva absència es nota perquè el seu so és una declaració amb un missatge que el vent escampa, al principi és feresat i a mesura que s'allunya la seva remor a poc a poc mor.